

Telegraful

Organ național-bisericesc

Nr. 6

Procuratura de stat

(Of.)

Str. Schewis

Loco

Abonamentul:

Un an **80 Lei.** — Șase luni **40 Lei.**

Trei luni **20 Lei.**

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

== Prețul inserțiunilor, după învoială ==

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 2501/1921 Plen.

Convocare

Prin Înaltul Decret Regal Nr. 3235 dela 18 Iulie a. c. s'a promulgat legea votată de Corpurile legiuitoare ale României întregite despre reînființarea Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului, cu reședința în Cluj, și cu teritoriul stabilit de Congresul național-bisericesc prin concluzul No. 58 dela Februarie 1920.

Consistorul diecezan lând act despre aceasta, — în temeiul literilor și consensul Înalt Preasfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Bălan dto 27 Iulie a. c. No. 200 M., convoacă și declară de convocat *Sinodul electoral eparhial pe ziua de Miercuri 15/28 Septembrie 1921 la ora 9 dimineața*, pentru alegerea noului Episcop, potrivit dispozițiilor din Statutul Organic §§-ii 99-103, și anume în biserica ortodoxă parohială din Cluj.

Cluj, 6 Septembrie (24 August) 1921.

Consistorul eparhial ortodox român:

Vasile Sava
secretar consistorial.

Nicolae Ivan
arhimandrit, președinte.

La situație

— O temere bazată —

În zilele aceste s'a lătit prin părțile noastre svonul, că nu peste mult vom avea guvern nou și alegeri nouă de deputați.

Ce se dospește după culisele politice, nu știm, pentru că tainele de stat numai puțini muritori le învățesc cu mașinaria ce se zice diplomatie. Pe noi ne interesează urmările, și mai ales mișcările ce vor avea loc în popor cu ocazia alegerilor și după aceea.

Două mișcări cunosc eu: a anului 1918, și cea din vara trecută când s'au reînnoit actualele corpuri legiuitoare. Cea dintâi a avut caracterul de revoluțiune. Dezastrele revoluțiunilor se cunosc. Și lumea se împacă oarecum cu ele, pentru că știe că sânt erupțiuni cauzate de legi ce nu atârnă de noi. Preste revoluțiune am trecut cum am putut, dar am trecut, și spiritele s'au domolit destul de grabnic.

A venit însă mișcarea a doua, alegerile. Nu le caracterizez aici, căci se cunoaște felul cum s'au pus la cale. Constat numai, că ponegririle reciproce, vorbele de ocară ce și le-au aruncat combatanții, au întrecut cu mult lozincile oamenilor din timpul mișcării revoluționare. Atâta lipsă de respect și dușmănie față de autorități și persoanele cu rol public au produs aceste alegeri, încât nici nu se poate spune. Poporul s'a înstrăinat de

școală și biserică. Nu-l mai poți face să jertfească, cum a jertfit, pentru că zice: Ajungă și pentru aceste din banii delapidăți cu zecile de milioane! Și nu e putere omenească să-l poată dumeri.

Care ar fi acum efectul nouălor alegeri? Presupunând, că partidele vor lupta cu aceleași arme ca în trecut și presupunând că și gazetele noastre vor ținea tonul vorbitorilor de prin adunările de coteșeri, alegerile nu pot să mai fie alegeri în înțelesul adevărat, ci mișcări de-a dreptul revoluționare. Spiritul public se va demoraliza și mai mult, și locul ordinii spirituale îl va ocupa anarhia spirituală, egală cu revoluția în urmări.

Iată de ce pe mine vestea alegerilor mă nedumerește și nu le doresc de loc, deși asupra politicii poate că așa avea una ori alta de zis și de făcut.

Să-și tragă bine seama, deci, toți luptătorii politici: cum pun la cale lucrurile, să se conducă în politică de adevăratele interese obștești și să pună la o parte rancunele personale. Cu mijloacele de luptă întrebuintate, acum când și o gramă de dări nouă vin asupra publicului, să nu se mai pună la încercare poporul. Alegerile ar putea să aibă urmări contrare dela cele ce se intenționează cu ele. *Concentrarea forțelor, să fie lozinca, nu alegeri nouă.*

O, iubită pace, vie împărăția ta!

Vasile Gan
protopop.

FOIȘOARA

A acțiune de luminare și de refacere

După minunea măreață dela sfârșitul anului Domnului 1918, minunile mai mărunțele la exterior, dar importante în esență, se înșiră «ca mărgelile pe ață», împodobind neamul românesc transilvănean, desorbit din ferecăturile seculare.

Pe întinsele plaiuri ale vieții naționale românești, printre burueni, care țintesc otrăvirea organismului social și național, cu satisfacție constatăm ici-colo încolțind și înflorind florile de leac, care, pe lângă decorul ce-l produc, tind la însănătoșirea și întărirea acestui organism.

Aceste șire au scopul de a scoate la iveală un modest buchet împletit din asemenea flori încolțite pe teritoriul socotit până acum neprielnic d'a produce astfel de plante. E vorba de romantica regiune a *Hunedoarei*, încadrată în protopresbiteratul Hunedoarei.

Este lucru cunoscut că împrejurimea de aici cu «nemeșii» săi mulți, cu școalele sale furate, prezenta în raza naționalismului un prea jalnic întunec... Potopul barbarismelor ecl-

psea strălucirea limbii noastre dulci. Conștiința națională se cufundase într'un somn asemănător cu moartea. Jurul leagănelui lui Matiaș, domnitorul cu sânge românesc, și cel mai mare rege al Ungariei, a fost luat ca țintă din partea puternicilor zilei: maghiarizarea a progresat aici destul de îngrijorător.

În atmosfera de dormitare a conștiinței naționale, — înainte cu două decenii și mai bine — s'au ivit câțiva cutezători și optimiști, încrezători în puterea de viață a oamenilor din partea locului.

Aceștia au căutat să pregătească poporul nostru pentru marea operă de transformare politică dela 1918...

Călătorind prin satele din apropierea Hunedoarei, am putut întimpina conversații și dialoguri între țărani și țărancele noastre, cam în felul următor:

1. — Dee Dumnezeu bine, vere Ioanel Incotro așa grabit?

— Dapoi, eată ca omul fără noroc... Ieri, având treburi la niște rude îndepărtate, n'am nimerit să fiu și eu de față la «strânsura satului», când fu chiar la noi în comună, ba tocmai la biserică «comisia» noastră românească, să înscrie pe toți oamenii cinstiți între cei însoțiți la «Asociațiune», cum le spun dânșii..., tovarășia

aceea mare românească, începută de vlădnicul nostru Șaguna, care ne-a scăpat și de iobăgie... tovarășia care vrea să ne facă mai cumpătați în poște... să se iubim mai mult vorba și portul și cântecele dela plug. Apoi eu încă așa voi să mă înscriu acolo, și mă grăbesc la oraș...

— Bine faci. Și eu m'am făcut membru de 3 săptămâni, când a fost și la noi părintele protopop cu preoții din vecini. La noi, în Sâncraii, s'au făcut membri la asociațiune peste 60 bărbați. În Călanul mic aproape tot satul s'a înscris...

2. — Bună dimineața soro Marto!

— Dumnezeu să te țină! Uite, sora Iudita din Nădăștie! Apoi tu, cum aici, odată cu ziua?

— Am venit, dragă Marto, că m'au trimis ortacele... adică le-am spus că ar fi bine să viu la tine, că în satul nostru nu găsești o spată de cele în «douăzeci și două numărături». Le-am pomenit de spata ta, și așa toate m'au zorit să viu să o cer dela tine, pe puțină vreme.

— Foarte bucuros! Dar ce vrei să pui pe rășboi... pe asta vreme? Și ce spui de «ortace» care te-ar fi trimis?...

— Apoi, dragă, noi femeile din sat ne-am ortăcit la olaltă și am înființat, cum ne-au sfă-

La „Nașterea Maicii Domnului“

— Predică —

Eară Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua dela dânsa.

Luca 10. 42.

Iubiți fii! Ne simțim bine în societatea persoanelor iubite. Societatea lor o căutăm cu totdinadinsul. Și nu bucurăm ne deslipim de cei ce ne plac. Ne încântă apoi, ba ne aduce în stare de însuflețire tovărășia persoanelor cu aureolă, cu putere cerească.

Două ore întregi a trecut fiorul sfânt prin inimile voastre astăzi, două ore ați petrecut în tovărășia sfintei Fecioare Maria, pentru că două ore ați ascultat aici în biserică laudele îndreptate către Preacurata Maica Domnului. Am trăit împreună bucuria părinților Ioachim și Ana, deasupra cărora s'a ridicat astăzi blamul stărpiciunii — prin nașterea fiicei, naștere atât de mult cerută în rugăciunea lor de toate zilele. Am însoțit împreună toți pașii Născătoarei de Dumnezeu, din leagănul său și până ce s'a suit la Fiul său iubit în ceruri, ca și acolo să ne fie ceea ce ni-a fost pe pământ: *caldă apărare, patroana noastră, mult cinstită*. «Nu mai sântem străini și nemernici în lume!» și-a zis fiecare din noi în gândul său. Nu sântem nemernici! Avem în ceruri patron. Tocmai lângă tronul Dumnezeesc este așezat și scaunul patronului. Acolo ajung rugăciunile creștinilor. Și Preacurata, Maica cea bună a tuturor, le aude, simțește durerile și năcazurile, cum și noi le simțim, căci are inimă ca și noi, și toate cerețile ni le împărtășește Fiului său, cu milă și cu multă părținare pentru noi, și Fiul — care și El a avut parte de năcazuri în lume — tot ce cere maica sa, face până la marginile cele mai depărtate ale îngăduinței și milei, căci El a zis: «Nu voesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu!»

Mare bucurie am avut! Ferice de noi, cari am petrecut astăzi în societate așa înaltă! Putem părăsi deplin liniștiți și plin de nădejde sfânta biserică.

Pe lângă mângâierea sufletească, sărbătoarea nașterii ne dă prilej a cunoaște: cum se poate ridica creștinul la cinste și nume bun, adică cum poate ajunge fruntaș, urcând treptele mării pământului și a mării cerești. Și ca să cunoaștem aceasta, trebuie să înțelegem prin ce mijloace s'a putut urca Maica Domnului până a avea scaun lângă tronul Tatălui ceresc.

Aceste le aflați din cele următoare:

La mărirea două căi duc: *nașterea* (rangul) și *vrednicia personală*. Nașterea dă puțință a intra în drepturile părintești. Fiii de domnitor, se știe, devin domnitori. Averele bogățiilor trece în posesia fiilor. Se moștenesc și însușirile părinților. Mărirea câștigată prin moșteniri nu sânt altfel, decât un fel de intabulare de drepturi. De aceea nici prețul lor nu e așa mare, ca al măririlor câștigate prin vrednicie personală. Vrednicia personală însă poate aduce mărirea

tuit părinții preoți: o *reuniune a femeilor pentru înfrumșetarea bisericii*... Doamne, ce rușine am răbdat când ni s'a spus: «In zile mari, ce frumos sânt împodobite casele Dvoastre. Cum le înfrumșeți cu țesături și lucrări de mână care de care mai frumoase; pe când biserica — casa lui Dumnezeu — este goală și lipsită de ori ce podoabă!»... Acum ne-am însoțit în reuniune de femei pentru înfrumșetarea bisericii... Am împodobit fața altarului (iconostasul) cu frumoase alesături; am așezat rășboiul ca să țesem — în șapte ite — perdelele ușilor altarului, și nu avem spată potrivită în tot satul... De aceea am venit să cer spată ta...

— Ți-o dau cu tot dragul, și mă bucur că ați făcut și voi, ceea ce noi avem mai bine de un an.

3. — Măi ortace Todore, îmi pare bine că te întâlnești. Să te întreb: Uite, nu am pace cu nepotul meu, Nuțu, de când fu la nedee. Ce fel de povestire i-ai fost spus despre cutare «Marta a Mihului» El zice că tu ai avea o scriere. Apoi fii bun și-mi dă hârtia aceea, să i-o dau.

— Dragă Rusaline, povestirea aceea e tipărită într-o carte, și eu din aceea o am cetit când ne am adunat toți feciorii și fetele din sat în șezătoare culturală; așa a auzit-o și nepotul tău, fiind atunci în satul nostru. Cartea

numai dacă persoane, pe lângă însușirile mărețe ce o împodobesc, nu îngroapă talantul în pământ ca sluga netrebnică din Evanghelie, ci-l înmulțește prin muncă. Și fiindcă în toate timpurile prețul omului s'a măsurat după munca ce a dezvoltat-o în folosul obștei (a mulțimii), se înțelege de ce mărirea aceasta are așa mare preț în cer și și pe pământ. Persoanele ajunse sus, dacă prin vrednicie personală s'au ridicat, totdeauna sânt foarte iubite, ba numărate între sfinți.

Pe care din cele două căi a dobândit Fecioara Maria loc lângă scaunul Tatălui? Prin naștere ori vrednicie personală s'a ridicat la înălțimea care nime nu a atins-o încă dintre muritorii?

Cu raport la naștere, cuprind lămuriri următoarele două citate din Luca evanghelistul: «Fost-a în zilele lui Irod, împăratul Iudeei, un preot, anume Zaharia, din rândul preoției lui Avie, și muierea lui din fetele lui Aron și numele ei Elisabeta» (1, 5) și altul: «Trimis a fost îngerul (Gavril) la fecioara cea logodită cu bărbat, al cărui nume Iosif, din casa lui David și numele fecioarei Maria (1, 27)». Ce ne spun citatele? Întâiul ne spune că părinții Mariei se trăgeau din familii vechi preoțești și că și tatăl ei purta această diregătorie; al doilea citat arată pe logodnicul Mariei ca scorbător din casa (familia) lui David, dar el însuși — cum se știe — de profesie lemnar, care își câștigă cu lucrul mâinilor pâinea cea de toate zilele — cu mare trudă, căci este obositor meșteșugul lemnăritului. Este iertat a scoate din citate concluzia, că Fecioara Maria era de *obârșie împărătească și de aceea a devenit Maica*, sau cum se mai zice, *Împărăteasa lumii?* Cred că nu. Familiile, atât părinții cât, și logodnicul, aveau obârșie înaltă, trăgându-se din preoți și proci, dar nici cum nu stau pe tronuri împărătești și mai ales starea lor socială, de care vorbim noi, nu era de rangul care ar da nimb împărătesc fiicei. A umbla din sat în sat după câștig, a petrece în locuințe în cari s'a îndelnicit a petrece clasa cea mai săracă a omenirii — nu înseamnă a avea rang de împărătească. Evanghelistul, făcând amintire de preoția lui Avie și Aron și casa lui David, vrea să ne spună numai atât, că Maria se trage din familia cucernice, iubitoare de Dumnezeu și că a venit în lume ca păstrătoarea tradițiilor bune familiare.

Trecutul familiar și cinstea morală a familiei, sigur înaltă pe Maria; dar ca să poată deveni Maică lui Dumnezeu și Patroană întregii lumi creștine, la aceasta se cerea vrednicia personală. Și a avut-o.

Personalitatea Maicii Domnului, — ca să mă restrâng la o singură idee, căci într-o cuvântare nu se prea poate lungi vorba, — personalitatea, zic, o arată Evanghelistul în următoarele prea adevărate cuvinte: «Când te vei chema de cineva la nuntă — zice — nu ședeai în locul cel dintâi, ca nu cumva să fie chemat de el altul mai cinstit decât tine, și venind celce și pe tine și pe acela a chemat, va zice ție: dă locul acestuia, și atunci vei începe cu rușine a

aceea o poți scoate și tu din biblioteca noastră parohială din sat.

— Ce bibliotecă e aceea?

— Apoi, dragul meu, când fu la noi în sat adunarea preoților, ni s'a spus că învățătura e astăzi așa de trebuincioasă pentru noi românii ca pâinea de toate zilele. Ne-a sfătuit să cetim și să cetim. Ne-a îndemnat să adunăm ceva bănișori, să cumpărăm cărți. Ni-au adus și câteva cărți cu învățăture, am mai cumpărat și noi — și așa am infiripat o bibliotecă, adică un mic magazin de cărți. Am adunat un fond pe lângă acea bibliotecă, numit «fondul bibliotecii». Mai avem o casă unde cetim: casa culturală; aici în fiecare Duminecă și serbătoare ținem șezători culturale...

— Mulțămim, Todore. Ne vom aduna și noi tinerii din sat și ne vom întocmi la fel ca voi.

4. — Ce zici, măi frate Mihai, de adunarea Asociațiunii dela Hunedoara, din ziua de Sântămărie? Ce lume mai fu de față... Sânt de 46 ani, dar eu atâta cap de om la o strânsură n'am mai văzut! Ce crezi, câte suflete să fi fost acolo?

— Eu zic că au fost la 3000 de oameni.

— Poate și mai bine. Da, uite frate, lumea multă calea-valea, dar ce graiuri și învățăturil...

ținea locul cel mai de pe urmă. Ci când te vei chema, mergi de șezi la locul cel de jos, ca venind celce te a chemat să-ți zică ție: pretine, mută-te mai sus. Atunci ți va fi cinste înaintea celorce vor șede cu tine» (Luca 14, 8—10).

Anume am ales citatul, ca să arăt o icoană a stărilor noastre sociale, La noi se face chiar întors la ce ar trebui: se împulzesc cei neche-mați înainte; dau din mâni și picioare, ca să ocupe ei locurile de frunte în afaceri, diregătorii și pretutindeni unde se împart favoruri. Întreb însă: au poate pași luntrea înainte printre valurile râului, când vâslașii nu se pricep la cârmă. Nu! Și e mare pacoste pe luntrea cu astfel de vâslași. E mare pacoste pe noi pe toți, când ne cocoțăm să ținem locul ce nu ni se cuvine, când nu ne cunoaștem vredniciile și lăsăm ca alții să ne desmeticească pe contul onoarei noastre.

Evanghelistul, referind citatul la Născătoarea de Dumnezeu, tocmai retragerea Preacuratei dela vremelnici vrea să o scoată la iveală. Maica Domnului, deși pregătită prin însușirile mărețe și prin creșterea aleasă ce i s'a dat de părinți, nu căuta mărirea ce le caută oamenii (creștinii) zilelor noastre. Timpul și-l petrecea în evlavie și cugetări religioase asupra rostului lumii. Nespuse de mult o frământa gândul: cum să se scoată din ticăloșie mulțimea, robită de patimi. Pe când «fiii pământului» vânau plăcerile, desfrăul, — Dânsa căuta calea ce duce la ceriuri. Viața li era chiar așa cum o arată troparul bisericii: «Intră naștere fecioria ai păzit». Fecioria, adică curățenia trupului și sufletului, i-a fost ținta vieții în toată vremea. Nici când vorbă deșartă n'a părăsit buzele sale, inima sa n'a purtat nici când dușmănie, mâinile i au fugit de răsbunări, urechile nu i s'au plecat spre auzul vorbelor deșarte, și nici picioarele nu au călcat locurile deșertăciunii, adevărind necontenit în faptă vorbele Apostolului: Mă bucur întru neputințe, întru defaimări, în nevoi, în goane, întru strâmtorări pentru Hristos (II Cor. 12 10) și altă vorbă: Fraților, bucurați-vă, fiți desăvârșiți, mângâiați-vă, una să gândiți, pace să aveți (Idem 13, 11).

Și toate aceste fapte le săvârșea fără sgomot, fără a se împulzi înainte, vestindu-și lumii vredniciile, ci în tăcere, ca să nu supere pe nime și să nu țină lumea că își trimbiță vredniciile ca să fie auzite și răspătite. Nu. Virtutea dă destulă fericire celui ce o are, și fără a o lega de limba cea mare a clopotului. Pentru că virtutea este putere sufletească și puterea sufletească nu prin grai, ci prin suflet trece dela om la om. Nu-și vestește mulțimii faptele și de aceea, că ne spune Apostolul Pavel: Nu celce se laudă pe sine este ales, ci pe care laudă Domnul (II Cor. 10, 18). În aceste puține cuvinte redă vrednicia personală a Preacuratei.

Ear Domnul i-a știut vrednicia, și deși nu s'a împulzit înainte între cei chemați la masa de nuntă, a venit Domnul la Dânsa și i-a zis: mută-te mai sus! Și s'a mutat, s'a mutat în cel mai de sus loc, locul care îl ocupă azi, locul de unde împarte darurile asupra lumii, căci

— Eu, frate Stoinicele, era să nu-mi cred ochilor... ai văzut tu ce «pădureancă» frumoasă și minunată fu aceea, care arăta cu mâinile cum să cânte pădurenii din Ghelari? Cică aceea au cântat în cor așa de frumos. Vezi «pădureanca» aceea i-a învățat... De ar da Dumnezeu în tot satul să răsără cât de multe de acelea... A fost minunat și feciorul acela voinic care începuse să strige cu putere către noi: «Neam român din patru unghuri, fruntea ți-o ridică sus, căci din somnul cel de moarte, înviai-ai ca Isus!» era din Nădăștie. Ce am văzut și auzit noi în aceea zi, să de Dumnezeu să mai vedem și auzim în viața noastră de multe ori! Și credem că vom vedea și vom pricepe tot mai multe.

— Să te întreb ceva, frate Mihai. Ce crezi tu? de ce oare ne-or fi fotografiat la olaltă atâta lume, câtă nu încăpea în piața Hunedoarei?

— Uite de ce: Unii dintre oamenii cari văd scurt, ar fi zis că la adunare, iacă de ar fi fost 700—800 de inși... Deci, ne-au fotografiat, ca unii ca aceia să vadă în chip miile de capuri...

Prin roade evidente se rasplătește energia valoroșilor luptători, cari au contribuit la obținerea de asemenea bune rezultate.

Cronicar.

Născătoarea de Dumnezeu e aceea, care prin rugăciunile ce le face Fiului său, ne scapă de grindină, de potop, de boale și «durerile cele amare»; prin a Ei rugăciuni se îndură Dumnezeu a îmbeșuga țarinile, răsplătind munca omenească cu rod, și scăpându-ne de foamete. Și dacă nu toate cererile ne sânt primite, vina noi o purtăm, noi cari ne purtăm mai rău ca păgânii și vameșii, pentru că nu ne întoarcem către cer cu fața, decât când sântem în năcazuri mari, dar și atunci rugăciunile noastre sânt mai mult mișcări de buze, decât isvorâte din evlavie adevărată.

Iubiților! Aflând voi, că Născătoarea de Dumnezeu prin vrednicia personală a dobândit scaunul, pe care șede în ceruri îmi place a crede, că vrednicia personală veți căuta a o cultiva și voi în toată viața. Nu cu numărul anilor se măsoară viața, ci cu numărul faptelor. Bărbații istorici, de ar fi numărat anii vieții lor numai 20—30, sânt nemuritori, pentru că faptele îi fac nemuritori. Dar ca să fie cunoscute faptele cuiva, nu-i nici o lipsă de trîmbițarea lor din partea noastră. Ce e bun iese de sine la iveală, — mai curând ori mai târziu, — dar necondiționat nu rămâne ascuns. Și scriptura spune, că ce s'a petrecut în ascuns, se va vesti de pe coperișul caselor; dar și fără scriptură vedem sub ochii noștri proprii răsărind vredniciile chiar și când cei ce le-au săvârșit s'au mutat în altă lume. Și dacă lumea nu ne-ar cunoaște totuș? — Ne cunoaștem noi; și conștiința faptei bune este pentru ori cine cea mai mare răsplată.

Idealul să ne fie, deci, Maica Domnului, care partea cea bună și a ales, și viața sa întreagă a petrecut-o în smerenie, dar cu cinste. Vrednicia ei totuș a străbătut în toate părțile, cum străbate mirosul vioarei de primăvară. Crește la umbră, totuș o află oamenii și se îmbată în parfumul ce-l răspândește floarea. Nime din cei vrednici nu rămâne nescris în cartea vieții. Să nu purtăm de asta nici o teamă.

Ear Tu, Maica Domnului, care azi Te-ai născut, fii apărătoarea noastră, celor ce cătră tine alergăm! Amin.

Vasile Gan
protopop.

Salarizarea preoților

Când statul ungar, în anul 1894, a introdus matriculele de stat, parlamentul de atunci a hotărât întregirea venitelor parohiale cu ajutor dela stat.

Întregirea aceasta s'a pus în aplicare în anul 1898, — dar nu în formă egală pentru toți preoții, — ci după calificarea lor, așa că preoții cu opt clase de liceu și maturitate (bacalaureat) erau retribuiți mai bine decât preoții cari aveau numai 6 sau 4 clase gimnasiale.

Deși statul ungar considera preoțimea română ca cea mai mare pedecă la realizarea planurilor sale de maghiarizare, totuși împrejurările l-au silit, să nu lipsească preoțimea română de ajutorul ce-l primeau preoții celorlalte confesiuni, chiar și rabinii.

Statul român de astăzi, — la a cărui întregire noi preoțimea, și mai ales cea cu calificare superioară, am contribuit mai mult ca ori și care clasă socială a neamului nostru, și am suferit cele mai crâncene șicanări și prigoniri, — la salarizarea noastră nu face nici o deosebire de calificare, aplicând la toți — afară de moralisti — aceeaș formă de salarizare.

Dacă statul ungar a recunoscut că preoții cu calificare superioară, merită cu drept cuvânt salarizare mai bună, nu pricepem pentru ce statul român nu recunoaște deosebirea de calificare, și face salarizarea numai după anii de serviciu!

Întreb: ce mai trebuie atunci maturitate, teologie, facultăți? Pentru ce să cheltuiască părinții cu copiii lor să facă maturitatea, când și cei cu 2—4 clase gimnaziale au acelaș salar ca cei cu maturitate?

Cred că nu este necesar să aducem alte dovezi, pentru a constata că salarizarea în forma de acum e nejustă și jignitoare. —

Nu numai atâta, dar cu modul de salarizare de acum, sântem puși în o categorie cu cei mai de jos oficanți ai statului, cu servitorii dela judecătoria, dela administrație, siguranță, ocrotiri, dela poșta etc., cari au salar ca și noi.

Alt caz: un învățător e plătit cu 1000 lei lunar dela începutul carierei sale, un paroh cu calificare superioară abia după 20 ani de serviciu are 900 lei lunar, pe când un învățător la

acel timp are 1400—1600 lei lunar. Nu e proporțione, nici echitate.

Să căutăm cum sânt plătiți lucrătorii și servitorii, cari nu au calificare. Un servitor astăzi are pe lună 3—400 lei, plus întreținerea, și chiar mai mult. De lucrători la fabrici? nici nu mai amintim.

Măhniți ne întrebăm: oare ce am păcătuit noi, preoțimea, ca la salarizare să fim puși îndărătul tuturor acestor salariați?

Ni se va zice că noi preoțimea avem venit din parohie.

Așa ar trebui să fie; dar să nu se uite împrejurarea că astăzi țărănul — din acest punct de vedere — nu mai este cel vechi. La aceasta au contribuit negreșit și demagogii popoului porniți împotriva preoțimii.

Este ridicolă suma încasată din taxele stolare, primite azi dela popor.

Sânt unele parohii mai bune și mai mari în care poate și venitele stolare să fie altele, cele mai multe parohii însă sânt mici, cu locuitori săraci, și venite stolare extrem de restrânse.

Pe lângă acestea din salarul nostru se mai scade suma fasonată ca venit din parohie — apoi 6% dare și 10% la fondul de pensuni, — așa că un preot care după 20 de ani de serviciu ar avea să zicem 10.800 lei, în realitate primește cam cu 2000 lei mai puțin.

Mi se va observa din partea unora, că toți preoții facem acelaș fel de serviciu bisericii, prin urmare nu se poate face deosebire de salarizare.

Aici să mi se permită o întrebare: Pentru ce b. o. poporul sășesc, ai cărui preoți fac tot aceleași servicii bisericesti, sânt salariați după calificare? Pentru ce în biserica noastră se cere ca un candidat la parohii de cl. I și la postul de protopop să aibă maturitatea și teologia completă și calificarea cu calcul «foarte bine»?

S'ar putea aduce multe motive pentru deosebirea de salarizare. Nu voiesc însă a atinge ambițiunii personale, și nici să provoc discuții fără folos. Cer însă o judecată dreaptă — sine ira et studio — a celor competenți, căci acum ni se cere activitate cu mult mai înținsă ca altă dată.

Pr. Elisei Dan.

Nr. 6820 Școl.

CONCURS

Pentru întregirea catedrei de profesor de religie la școala medie (civilă) din Sebeș-săseș, sistemizată în regulă, se publică concurs cu termen de 15 zile.

Profesorii de religie titulari fac parte din corpul didactic al școlii respective și vor fi retribuiți întocmai. Concurenții au să alătore la petiție documentele despre calificarea lor preoțească și pedagogică. Preferință vor avea candidații cu studii academice și aceia, cari au făcut examenul pedagogic profesional la universitatea din Cluj. Petițiile sânt a se înainta, în termenul fixat, la adresa Consistorului arhidiecezan.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 26 August 1921.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 201—1921 M.

CONCURS

Consistorul mitropolitan al bisericii ortodoxe române din Ardeal, Bănat și părțile ungurene publică concurs pentru conferirea unei burse de Lei 12,000 din fondul «Trandafii» pe seama unui absolvent al cursurilor teologice dela seminariile noastre, care dorește a și continua studiile la vre-o universitate din străinătate. Termenul de concurs se fixează pe 25 Septembrie (8 Octombrie) a. c.

La petițiile de concurs sânt a se alătura următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Certificat oficios despre starea materială.
3. Atestat de maturitate.
4. Absolutor teologic, eventual atestat de calificare preoțească.
5. Declarație, că după terminarea studiilor teologice în străinătate, va rămânea în serviciul bisericii, în caz contrar se obligă a restitui bisericii bursele ridicate.

La bursă pot reflecta și preoți tineri, cari s'au distins pe teren pastoral sau literar.

Cererile sânt a se adresa și trimite Consistorului mitropolitan al bisericii ort. române — Sibiu.

Notă. Organele diecezane «Biserica și Școala» din Arad și «Foaia Diecezană» din Caransebeș sânt rugate a reproduce acest concurs.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului mitropolitan, ținută la 19 August (1 Sept.) 1921.

Consistorul mitropolitan.

Nr. 7385 Școl.

Concurs

La școala normală «Andrei Șaguna» din Sibiu e vacantă catedra de religie, pentru ocuparea căreia se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

Retribuțiunile sânt cele normate pentru profesorii titulari.

Cererile de concurs sânt a se trimite la Consistorul arhidiecezan cu documentele:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Absolutor teologic.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Sibiu, din ședința sen. școlar ținută în 2 Septembrie 1921.

Consistorul arhidiecezan.

Știrile zilei

Pentru martirii naționali. În biserica ortodoxă din comuna Cărpiniș (prot. Abrudului), în satul de naștere al martirului dela 1785, Cloșca, s'a ținut zilele acestea parastas pentru odihna sufletelor eroilor *Horia, Cloșca și Crișan*. Deputatul Abrudului, dl Ion Rusu Abrudeanu, a dăruit acestei biserici un tablou în ulei, reprezentând capetele expresive ale acestor martiri. Tabloul este opera pictorului ardelean Albescu.

Martiri. O mare nenorocire s'a întâmplat Luni dimineața în escadrila I de bombardament cu sediul în orașul Brașov. În timpul când soldații montau bombe de avioane, una din ele a căzut de pe suport și explodând a comunicat explozia și celorlalte bombe. Detunăturile au fost așa de puternice, că sguduiturile s'au simțit în tot orașul. Unul din cele 5 avioane a fost distrus complet. Accidentul a provocat moartea a 11 oșteni, căzuți în slujba țării.

Producție în Sălciua de jos. Primim: Sub conducerea studentului de liceu, Virgil Gomboș, s'a aranjat aici în ziua Schimbării la față, în favorul orfanilor de război, o petrecere cu teatru, cântări, recitări și danțuri naționale. Executarea lor, deplină succasă, a surprins publicul venit în mare număr, și ni-a procurat câteva clipe de elevație sufletească. Am constatat cât de dornic e țărănul nostru să asculte produsele noastre literare și câtă bucurie simțește el la auzirea lor. Manifestațiile acestea stârnesc dragostea de carte, deschid ochii țărănului și-l îndeamnă să îmbrățișeze azi mai mult ca oricând «plugul de aur», adevărate meseriile și industria. Piesa jucată, în sat la Tânguești, are menirea de a potoli multele plângeri și văicăării, a combate patimile țărănului și a-l îndruma și spre cariera industriei și meseriașilor. Producțiunea a adus venit curat de 326 lei. Au plătit peste taxă: Nicolae Todea, Vasile Butură, dna Văradă, Biró E., Mihail Gaja, Tulbure Gheorghe, Răcz Ferencz, Iacob Făgărășanu, Sim. Vasinca, Czupor István, Miron Gaja, P. Pașca, Vasile Gan, Lázár Izso și R. Gomboș.

Cinema Apollo. Piața Unirii, Sibiu. În 16 și 17 Sept.: Marea patimă, film Nordisk, cu artista Elsa Fröhlich. În 18 și 19 Sept.: Prima iubire, dramă cu Rosa Porten (sora artistei Henny Porten). Începutul la ora 9 seara.

„Samsarlăcul”. La articolul apărut sub acest titlu în ziarul nostru, răspunde părintele *Al. Vlad* din Mag intr'o întâmpinare mai lungă, în care arată că anunțul său din *Dacia Traiană* (Nr. 163) l-a publicat pentru a veni în ajutorul unui părinte de familie și prieten al său. N'a luat pentru aceasta nici o plată; din contra: publicarea s'a făcut pe cheltueala sa proprie. Cu lucruri de speculă nu s'a ocupat niciodată.

(172) 1—1

Publicațiune

Pe baza permisiunii Ven. Cons. Diecezan Nr. 2122/1921 ep. prin aceasta se dă prin licitație publică o pădure de stejar de 10 jugăre catastrale în ziua de 15/28 Septembrie a. c.

Doritorii de a licita, pot primi informații dela oficiul parohial din loc.

Pădurea e situată lângă drum, iar gara cea mai apropiată e Baia-mare.

Ofertele în scris a se adresa oficiului parohial din Cărpiniș (Kövárgyertyám) jud. S. Dobâca. Ofertele sosite după termen nu se iau în considerare.

Cărpiniș, 6 Sept. 1921.

Ioan Tețișan
notar com. par.

Octavian Lador
paroh preș. com. par.

Nr. 987/1921

(167) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățator la școala primară ort. română din Galați, protopresbiteratul Făgăraș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

Din cassa bisericii 100 Lei, dela comună 300 Lei, restul întregire dela stat.

Învățătorul ales se obligă a instrua și pe elevii de repetiție și a-i conduce în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la st. liturghie.

Concurenții să producă document că sânt liberi de miliție

Preferiți vor fi cei apți de a forma coruri cu elevi de repetiție.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, la 31/VIII 1921.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 357/1921

(157) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresți la școalele confesionale ort. rom. din parohiile mai jos însemnate din protopopiatul Cetatea de Piatră se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Berința** cu 2 posturi. Salar dela biserică 300 Lei pentru fiecare post, grădină și cvartir în natură.

2. **Tăurești**. Salar dela biserică 300 Lei, cvartir și grădină în natură. Lemne 8 metri.

3. **Surdac-Copalnic**. Salar dela biserică 150 Lei, relut de cvartir legal, grădină în natură și 5 metri lemne.

Întregirile de salar pentru fiecare post ocupat se vor cere dela stat.

Cererile se vor trimite în termenul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Lăpușul ungiuresc, la 8/21 1921. Aug.

Zaharie Manu
prot.

Nr. 391/1921

(154) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de al treilea învățător dela școala primară confesională gr.-or. română din Arpașul-de-sus, protopresbiteratu Avrigului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în legile din vigoare și sânt asigurate dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de învățător să-și substearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Avrig județul Sibiu, până la termenul susindicat, având cel ales pe lângă școala de toate zilele să instrueze și să conducă elevii de școală la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturghie, să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul și poziția comunei.

Avrig, 8 August 1921.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cădea,
protopop.

Nr. 386/1921

(155) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresți la școalele confesionale ort. rom. din comunele Sacămaș și Teiu, din protopopiatul Dobra, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dotăția este de câte 300 lei dela biserică și restul dela stat, cvartir în natură sau relut de cvartir și lemne de foc.

Învățătorii aleși sânt obligați a instrua și elevii de repetiție și a cânta cu elevii în Dumineci și sărbători la sfânta liturghie.

Cei cari doresc să ocupe aceste posturi să-și înainteze petițiile subsemnatului oficiu în termenul arătat.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înțelegere cu comitetele parohiale.

Dobra, la 2/15 August 1921.

Ioșif Moraru
protopop

Nr. 386/1921

(155) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresți la școalele confesionale gr.-or. din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Târnava se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Lăslăul-român**, salar 300 lei, restul dela stat, cvartir și grădină de legume.

2. **Șoimușul-român**, salar 200 lei, ajutor consistorial 100 lei, și restul dela stat, cvartir și un stânjen de lemne de foc.

Învățătorul ales este obligat a instrua elevii în cântări bisericești și a-i conduce la sfânta Liturghie în Dumineci și sărbători.

Rugărilor au să și le înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă, în termenul deschis.

Cetatea-de-baltă, 20 August 1921.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 468—1921

(160) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră primară ort. română din comuna Ruja, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima anunțare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Dela comuna bisericească 300 Lei anual, restul dela stat.

2. Cvartir în natură în edificiul școlii.

3. Crădină.

4. 5 stânjini lemne de foc din pădurea comunală, pe care învățătorul are să și-i și aducă acasă.

Învățătorul ales este obligat a conduce elevii Sâmbătă seara la vecernie și în Dumineci și sărbători la liturghie și a cânta cu ei regulat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile înzestrate cu documentele de calificare suscrisului și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică din parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 16 August 1921.

În înțelegere cu comitetul parohial.

Ioachim Muștean,
protopop.

Nr. 322/1921

(163) 3—3

Concurs

Pentru întregirea a două posturi vacante de învățători la școala primară ort. rom. din Aciliu, protopresbiteratul Săliștei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele acestor posturi sânt cele legale, având a se cere întregirile dela stat.

Cererile de concurs, provăzute cu toate documentele, se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul fixat.

Săliște, la 5 August 1921.

Oficiul protopopesc al Săliștei în înțelegere cu comitetul parohial din Aciliu.

Dr. Dumitru Borgia
protopop

Nr. 273/1921

(161) 3—3

Concurs

Pentru posturile învățătoresți dela școalele noastre confesionale din comunele mai jos notate se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Cetea**, trei posturi, cu salar 500 Lei dela comuna bisericească pentru toate 3 posturile, cvartir și grădină.

2. **Măgina**, un post, cu salar 600 Lei dela comuna bisericească, cvartir și grădină.

3. **Meteșiu**, un post, cu salar 180 Lei dela comuna bisericească, cvartir și grădină.

Întregirea coresponzătoare la salar, se va primi dela stat.

Cererile se vor așterne la subsemnatul oficiu, îndatorându-se cei aleși a instrua elevii în cântările bisericești și a-i conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Alba-Iulia 10 August 1921.

Ion Teculescu
protopop.

Nr. 325—1921

(159) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresți dela școalele noastre confesionale din parohiile:

Banpotoc, salar 225 Lei, restul dela stat, cvartir în natură și lemne de foc, jumătate jugăr grădină;

Beholt, 300 Lei, restul dela stat, cvartir și lemne;

Hondol, 500 Lei, restul dela stat, cvartir, grădină lemne;

Suligete, 400 Lei, restul dela stat, 2 stânjini lemne de foc, toate din protopopiatul Deva, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Cei aleși vor avea să cânte cu elevii răspunsurile liturghice la serviciul divin.

Cererile sânt a se așterne în termenul deschis oficiului protopopesc al Devei.

Deva, la 10 August 1921.

Dr. Ioan Dobre,
protopresbiter.

Nr. 627/1921 Prot.

(162) 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresți vacante, în comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. **Zărnești**, cu salar de 50 lei, relut de cvartir și grădină dela comuna bisericească. Restul și celelalte adause dela stat.

2. **Vlădeni**, a) un post de învățător cu salar de 300 lei și bani de locuință dela comuna bisericească, restul și celelalte adause dela stat;

b) Un post de învățător cu salar dela biserică resp. din arunc 300 lei, relut de cvartir și grădină 130 lei, eventual cvartir și grădină în natură, restul de salar și celelalte adause dela stat;

c) Un post de învățător cu salar dela biserică respective din arunc 50 lei, relut de cvartir și grădină 130 lei, eventual cvartir și grădină în natură. Restul de salar și celelalte adause dela stat.

Se observă că ajutoarele dela stat sânt deja asigurate și le-au folosit foștii inv.

3. **Vulcani**, a) un post de învățător cu salar de 200 lei și bani de locuință dela comuna bisericească, 5 stânjini de lemne, restul și celelalte adause dela stat;

b) Un post de învățător cu salar de 100 lei, bani de locuință și 5 stânjini de lemne, restul și celelalte adause dela stat.

Ajutoarele dela stat, sânt deja asigurate. Alegândul învățător va îndeplini și serviciul de cantor la biserică, fără altă remunerație din fondul bisericii, beneficiind numai de taxela stolare.

Învățătorii aleși vor fi datori să conducă în Dumineci și sărbători copiii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul deschis, subsemnatului oficiu și înainte de alege să se prezinte poporului în biserică spre a-i cunoaște.

Zărnești, la 10 August 1921.

Ioan Hamsea
protopop.